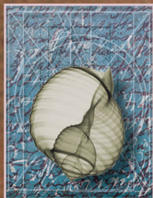

ΗΛΙΑΣ ΡΕΤΣΟΣ

64 ΤΕΣΤ ΛΕΞΙΛΟΓΙΚΩΝ ΑΣΚΗΣΕΩΝ

Η τέχνη του γλωσσικού εμπλουτισμού

ΓΙΑ ΟΛΕΣ ΤΙΣ ΤΑΞΕΙΣ ΤΟΥ ΕΝΙΑΙΟΥ ΛΥΚΕΙΟΥ

ΒΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗ

ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΖΗΤΗ

Κάθε γνήσιο αντίτυπο φέρει την υπογραφή του συγγραφέα

Στους καθηγητές μου
Μαρία Αρκουλή-Βαριά,
Σιταρά Νικόλαο
και Σιώτη Αντώνη

ISBN 960-431-746-6

© Copyright: Ρέτσος Ηλίας, Εκδόσεις Ζήτη, Νοέμβριος 2001,
Β' έκδοση Σεπτέμβριος 2002, Γ' έκδοση Μάρτιος 2007, Θεσσαλονίκη

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις του Ελληνικού νόμου (Ν.2121/1993 όπως έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως η άνευ γραπτής άδειας του εκδότη κατά οποιοδήποτε τρόπο ή μέσο αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Ηλεκτρονική
σελιδοποίηση

Φωτοστοιχειοθεσία
Εκτύπωση

Μιχάλης Καραπάνος

Π. ΖΗΤΗ & Σια ΟΕ

180 χλμ Θεσ/νίκης-Περαίας
Τ.Θ. 4171 • Περαία Θεσσαλονίκης • Τ.Κ. 570 19
Τηλ.: 23920 72.222 (10 γραμ.) - Fax: 23920 72.229
e-mail: info@ziti.gr

Βιβλιοπωλείο

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΖΗΤΗ

Αρμενοπούλου 27 • 546 35 Θεσσαλονίκη
Τηλ. 2310 203.720, Fax 2310 211.305
e-mail: sales@ziti.gr

www.ziti.gr

ΠΡΟΛΟΓΙΚΟ ΣΗΜΕΙΩΜΑ

Είναι δεδομένο ότι οι γλώσσες του ανθρώπου δεν είναι όμοιες μεταξύ τους. Υπάρχουν γλώσσες λεξικογραφικά πλούσιες, όπου οι λέξεις μπορούν να διαθέτουν μια μεγάλη ποικιλία εννοιών και όπου η νοηματοδότησή τους βρίσκεται σε άμεση συνάρτηση με τα νοήματα που εκφέρονται· μια τέτοια γλώσσα είναι και τα αγγλικά. Υπάρχουν αντίθετα άλλες γλώσσες που χαρακτηρίζονται από εκτενή ακριβολογία· σε αυτές μια μεγάλη ποικιλία διαφορετικών λέξεων αντιστοιχούν στα πολλαπλά επίπεδα νοημάτων με τα οποία μπορεί να γίνει αντιληπτός ο κόσμος. Σε αυτή την τελευταία κατηγορία ανήκει και η ελληνική γλώσσα και στο λεξιλογικό της πλούτο βρίσκεται η ομορφιά και η δυσκολία της.

Γίνεται έτσι αντιληπτό ότι η παραγωγή λόγου στην ελληνική γλώσσα βρίσκεται σε άμεση συνάρτηση με το εύρος του λεξιλογίου που εμπεριέχεται σε αυτόν. Μια παρατήρηση ιδιαίτερα κρίσιμη για τα δεδομένα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, και αυτό όχι μόνο εξαιτίας της αυξημένης δυσκολίας των μαθημάτων της γλώσσας.

Έτσι κρίθηκε σκόπιμη η συγγραφή ενός βιβλίου που θα δίνει έμφαση στις λεξιλογικές ασκήσεις, με αντικειμενικό σκοπό την καταπολέμηση της γλωσσικής ένδειας και της εκφραστικής δυσκαμψίας. Ενόσ βιβλίου επικουρικού στα μαθήματα της γλώσσας και για αυτό γραμμένο με τέτοιο τρόπο ώστε ο μαθητής να μπορεί να το χρησιμοποιήσει για αυτοδιδασκαλία και ο καθηγητής επιβοηθητικά στο δύσκολο έργο του.

Ας επισημανθεί ότι στα πλαίσια κάποιων ασκήσεων ζητείται η ερμηνεία λέξεων “σπάνιων” ή “δύσκολων”. Κάτι τέτοιο κρίθηκε ως απαραίτητο, καθώς ορισμένες φορές τα ζητούμενα των εξετάσεων εισαγωγής στην τριτοβάθμια εκπαίδευση έκαναν χρήση ενός λεξιλογίου ασυνήθιστου για τους μαθητές.

Είναι αυτονόητο ότι σε μια εργασία τέτοιας υφής δεν μπορούν να δοθούν όλα τα όρια νοηματικής διακύμανσης των λέξεων. Προς άρση ενδεχόμενων παρατηρήσεων, χρειάζεται να διευκρινιστεί ότι προκειμένου για λέξεις-σημεία τριβής στα λεξικά, προκρίθηκε η ερμηνεία ενός λεξικού γραμμένου ειδικά για τα δεδομένα της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης και γι’ αυτό πιθανόν του πιο έγκυρου για ένα τέτοιο σκοπό: πρόκειται για το *Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής* του Ινστιτούτου Νεοελληνικών Σπουδών του Α.Π.Θ. [Ίδρυμα Μανόλη Τριανταφυλλίδη].

Τέλος, θα ήθελα ιδιαίτερα να ευχαριστήσω την καθηγήτρια Martina Hirschberger του Πανεπιστημίου του Ντίσελντορφ, η οποία υιοθετώντας στο Σεμινάριο Κλασικής Φιλολογίας το πρώτο μου βιβλίο (*Πρωτότυπες Συντακτικές Σημάνσεις στην Αρχαία Ελληνική*), μου έδωσε τη δύναμη να ολοκληρώσω και το δεύτερο αυτό έργο που κρατάτε στα χέρια σας.

Πύργος, Οκτώβριος 2001

Ηλίας Ρέτσος

ΠΡΟΛΟΓΟΣ Β΄ έκδοσης

Η δεύτερη έκδοση είναι βελτιωμένη· διορθώθηκαν οι ελάχιστες τυπογραφικές αβλεψίες.

Πύργος, Σεπτέμβριος 2002
Ηλίας Ρέτσος

ΠΡΟΛΟΓΟΣ Γ΄ έκδοσης

Με ηθική ικανοποίηση αντικρίζω την Γ΄ έκδοση. Η τρίτη έκδοση είναι καλύτερη από την Β΄ έκδοση· προστέθηκαν σε κάποιες λέξεις ελάχιστες νοηματικές αποχρώσεις.

Πύργος, Μάρτιος 2007
Ηλίας Ρέτσος

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Τεστ Λεξιλογικών Ασκήσεων

Τεστ 1 έως 64	7-72
---------------------	------

Συμπληρωματικές Ασκήσεις

Ασκήσεις ευγλωττίας	137
Συμπληρωματικές ασκήσεις	147

Απαντήσεις στις λεξιλογικές ασκήσεις

Τεστ 1 έως 64	151-184
---------------------	---------

Απαντήσεις στις συμπληρωματικές ασκήσεις

Απαντήσεις στις ασκήσεις ευγλωττίας	185
Απαντήσεις στις συμπληρωματικές ασκήσεις	189
Βιβλιογραφία	191
Εργογραφία	191

A Να εντοπίσετε την ειδοποιό διαφορά των λεκτικών συνόλων:

1. πνευματική αρτίωση: .....
2. πνευματική ένδεια: .....

B ΑΣΚΗΣΗ ΑΝΤΙΚΕΙΜΕΝΙΚΟΥ ΤΥΠΟΥ ΤΗΣ ΜΟΡΦΗΣ ΣΩΣΤΟ-ΛΑΘΟΣ

Να επιβεβαιώσετε ή να απορρίψετε την ορθότητα των ακόλουθων λέξεων σημειώνοντας σε κάθε περίπτωση ✓ στις στήλες Σωστό-Λάθος:

	Σωστό	Λάθος		Σωστό	Λάθος
1. ακαταχώριστος:	☐	☐	3. καταχώριση:	☐	☐
2. ακαταχώρητος:	☐	☐	4. καταχώρηση:	☐	☐

Γ ΑΣΚΗΣΗ ΣΥΖΕΥΞΗΣ

Να αντιστοιχίσετε τις δύο στήλες (μία λέξη της αριστερής στήλης περισσεύει):

1. κακοδαιμονία	α. απδία, έντονη αποστροφή
2. ακατάληπτος	β. ολοφάνερος
3. αποτροπιασμός	γ. έλλειψη εξέλιξης και προόδου σε κάποια υπόθεση
4. ματαιοδοξία	δ. απροσδόκτος
5. εξόφθαλμος	ε. τιμωρία
6. αποτελμάτωση	στ. έξοχος
7. χαύνωση	ζ. κενοδοξία
8. περίοπτος	η. ακατανόητος
9. κολασμός	θ. αποβλάκωση
10. αδόκτος	

Δ Να δοθούν τα αντώνυμα των λέξεων:

1. νυσταλέος: .....
2. μάταιος: .....
3. δραστήριος: .....
4. καταδικάζω: .....
5. αμφισβητήσιμος: .....

Ε Να γράψετε συνώνυμα για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις που να αρχίζουν από τα γράμματα τα οποία δίνονται σε κάθε περίπτωση:

1. ψέγω: Ε....., Κ....., Κ.....,
α .....
2. συναίνεση: σ ....., α ....., σ .....
π .....
3. κορεσμός: χ....., χ....., υ .....
4. προσιδιάζω: α ....., τ .....

ΣΤ

Ν α
συ-

Αυτό που	1. • προοδευτικά 2.	οικοδομείται είναι ένα ημικρατικό μόρφωμα.
----------	---------------------------	--

μπληρώστε τον πίνακα με λέξεις συνώνυμες ή νοηματικά συγγενείς:

A Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα με λέξεις συνώνυμες:

Όλα αυτά συμβαίνουν την ώρα που η κοινωνία	1.	με ψευδοδιλήμματα.
	2.	
	• κατατράχεται	
	3.	

B ΑΣΚΗΣΗ ΣΥΖΕΥΞΗΣ

Να αντιστοιχίσετε τις δύο στήλες (μία λέξη της αριστερής στήλης περισσεύει):

1. φθίνω	α. λαξεύω
2. εικάζω	β. αναχαιτίζω
3. σμιλεύω	γ. ελαττώνομαι
4. κομπάζω	δ. εξυψώνω
5. τελεσφορώ	ε. υποθέτω
6. αποφαινόμεναι	στ. υπερηφανεύομαι
7. καταστέλλω	ζ. λέω την τελική μου γνώμη, απόφαση
8. προσιδιάζω	η. φέρνω αποτέλεσμα
9. μεταρσιώνω	θ. είμαι αναμειγμένος σε πράξεις κολάσιμες
10. ενέχομαι	

Γ ΑΣΚΗΣΗ ΠΟΛΛΑΠΛΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

Να επιλέξετε τη σωστή σημασία των λέξεων σημειώνοντας ✓ στο αντίστοιχο πλαίσιο:

1. ένδεια	α. ολοκλήρωση	☐	2. θαλερότητα	α. ανθηρότητα, ακμή	☐
	β. φτώχεια	☐		β. φτώχεια	☐
	γ. ματαιότητα	☐		γ. χειραφέτηση	☐

Δ Να γράψετε συνώνυμα για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις που να αρχίζουν από τα γράμματα τα οποία δίνονται σε κάθε περίπτωση:

1. χειραγώγηση: Π....., Κ.....

2. ψευδεπίγραφος: ν....., π.....
3. σκεπτικισμός: α....., ε....., δ....., α.....
4. ποταπός: ε....., τ....., π.....
5. βέβηλος: αν....., ακ....., μ.....

Ε Να δοθούν τα αντώνυμα των λέξεων:

1. οξύνους: .....
2. αμελητέος: .....
3. αδιάλλακτος: .....
4. αμερόληπτος: .....
5. ακλόνητος: .....

A ΑΣΚΗΣΗ ΚΑΤΑΝΟΗΣΗΣ

Δόθηκε σε μια ομάδα μαθητών ένα άρθρο. Το άρθρο άρχιζε: *“Συντομογραφώ με προκρούστεια σχηματικότητα...”*. Όταν ρωτήθηκαν τι σημαίνει αυτή η φράση, έδωσαν διαφορετικές απαντήσεις. Να επιλέξετε ποιες θεωρείτε σωστές και ποιες λανθασμένες σημειώνοντας σε κάθε περίπτωση ✓ στις στήλες Σωστό-Λάθος:

	Σωστό	Λάθος
1. Το άρθρο ήταν αναλυτικό και τεκμηριωμένο.	☐	☐
2. Πλήρης καταγραφή των σκέψεών του.	☐	☐
3. Χρησιμοποίησε σύνθεση και ανάλυση στις σκέψεις του.	☐	☐
4. Επιγραμματική διατύπωση των σκέψεών του με τρόπο βίαιο και αυθαίρετο	☐	☐

B Τι σημαίνουν οι παρακάτω λέξεις;

1. διερεύνηση: .....
2. δικομανής: .....
3. καταπόνηση: .....
4. κατήφεια: .....

Γ ΑΣΚΗΣΗ ΣΥΖΕΥΣΗΣ

Να αντιστοιχίσετε τις δύο στήλες (μία λέξη της αριστερής στήλης περισσεύει):

1. χαλκεύω	α. (μτφ.) αποδεικνύω, τεκμηριώνω
2. υπεκφεύγω	β. σκευωρώ
3. στοιχειοθετώ	γ. καμαρώνω
4. δολιχοδρομώ	δ. παγιδεύομαι
5. ακκίζομαι	ε. αναπτύσσομαι ύπουλα
6. διαβουκολώ	στ. διανύω μεγάλη απόσταση
7. ευνουχίζω	ζ. καθιστώ κάποιον άχρηστο, ανίκανο
8. υποσκελίζω	η. με αθέμιτα μέσα υπερικχύω κάποιου
9. υποβόσκω	θ. παραπλανώ με απατηλές ελπίδες
10. εγκλωβίζομαι	

Δ Να γράψετε συνώνυμα για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις που να αρχίζουν από τα γράμματα τα οποία δίνονται σε κάθε περίπτωση:

1. καινοτόμος: μ ..... ν .....
2. ιερόσυλος: β ..... σ ..... α .....
3. σκαίος: α ..... β .....
4. αδιάλλακτος: ά ..... α ..... α .....
α ..... α .....
5. χιμαιρικός: ε ..... ου ..... φ .....
α .....

Ε Να γράψετε τα αντίθετα των λέξεων:

1. μετριοπαθής: .....
2. λελογισμένος: .....
3. πνευματική ένδεια: .....
4. κίβδηλος: .....

ΣΤ Να δώσετε με τις λιγότερες δυνατές λέξεις τον ορισμό των παρακάτω εννοιών, χωρίς να παραλείψετε τα ουσιώδη στοιχεία τους:

1. πυρηνική οικογένεια: .....
2. διευρυμένη οικογένεια: .....

A Δίπλα από τον αριθμό κάθε λέξης της ομάδας A να γράψετε το γράμμα που αντιστοιχεί στη λέξη της ομάδας B, η οποία έχει το ίδιο περίπου νόημα (πέντε λέξεις της ομάδας B περισσεύουν):

ΟΜΑΔΑ A	ΟΜΑΔΑ B	
1. .... πρόφαση	α. απορώ	στ. φτώχεια
2. .... διερωτώμαι	β. λιμός	ζ. φανερός
3. .... πείνα	γ. κατηγορούμαι	η. εκδηλωτικός
4. .... διαβάλλω	δ. προτροπή	θ. καταβάλλω
5. .... έκδηλος	ε. συκοφαντώ	ι. πρόσχημα

B ΑΣΚΗΣΗ ΣΥΖΕΥΣΗΣ

Να αντιστοιχίσετε τις δύο στήλες (μία λέξη της αριστερής στήλης περισσεύει):

1. ρηξικέλευθος	α. νωχελικός
2. σεμνοπρεπής	β. ευπρεπής, κόσμιος
3. σεμνοτυφία	γ. βάνουσος
4. καταληπτός	δ. βαθμιαία ανοδική πορεία
5. ανέλιξη	ε. νεωτεριστής
6. νωθρός	στ. κατανοητός
7. σκαιός	

Γ ΑΣΚΗΣΗ ΠΟΛΛΑΠΛΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

Να επιλέξετε τη σωστή σημασία των λέξεων σημειώνοντας ✓ στο αντίστοιχο πλαίσιο:

1. εγχείρημα	α. δυσαρέσκεια	☐
	β. απόπειρα, τόλμημα	☐
	γ. διάδημα	☐
	δ. κατάκριση	☐
2. εγωτισμός	α. θεματοφύλακας	☐
	β. η τάση κάποιου να μιλά ή να γράφει για τον εαυτό του	☐
	γ. παραδέρνω στη φουρτούνα	☐
	δ. θρασύτητα	☐

Δ Να γράψετε τα αντώνυμα των λέξεων:

1. φιλαυτία: .....
2. ρυπαρός: .....
3. παράταιρος: .....
4. παράκαιρος: .....

Ε Αν ζητηθούν τρόποι αντιμετώπισης μιας αρνητικής έννοιας, π.χ. *ατομικισμού, φανατισμού*, είναι ανάγκη να έχετε υπόψη σας λέξεις - κλειδιά με τις οποίες μπορείτε να οικοδομήσετε την απάντηση. Μπορείτε να αναφέρετε κάποιες λέξεις - λεκτικά σύνολα που να ταιριάζουν σε τέτοιου είδους ερώτημα;

A Δίπλα από τον αριθμό κάθε λέξης της ομάδας A να γράψετε το γράμμα που αντιστοιχεί στη λέξη της ομάδας B, η οποία έχει την ερμηνεία της.

ΟΜΑΔΑ A	ΟΜΑΔΑ B
1. .... καλύπτω	α. αποκρύπτω σκόπιμα ένοχη πράξη
2. .... επικαλύπτω	β. κάνω κάτι φανερό
3. .... συγ καλύπτω	γ. καλύπτω κάτι από πάνω, επιστρώνω
4. .... απο καλύπτω	δ. θέτω σκέπασμα κάπου

B ΑΣΚΗΣΗ ΠΟΛΛΑΠΛΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

Να επιλέξετε τη σωστή σημασία των λέξεων σημειώνοντας ✓ στο αντίστοιχο πλαίσιο:

1. θεματοφύλακας	α. ράθυμος	☐
	β. σαφής	☐
	γ. οξυδερκής	☐
	δ. φύλακας ιερών και οσίων	☐
2. καταδολίευση	α. ρήξη	☐
	β. συνοχή	☐
	γ. εξαπάτηση, φανακισμός	☐
	δ. ευχαρίστηση	☐

Γ Να δώσετε την ερμηνεία των παρακάτω λέξεων:

- εξωστρέφεια: .....
- εμμονή: .....
- εμβόλιμος: .....
- έρεβος: .....
- χάλκευμα: .....

Δ Να δώσετε την κυριολεκτική και μεταφορική σημασία της λέξης **κατολίσθησις**:

- κυριολεκτική σημασία: .....
- μεταφορική σημασία: .....

Ε Να γράψετε αντώνυμα για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις που να αρχίζουν από τα γράμματα τα οποία δίνονται σε κάθε περίπτωση.

1. απέχθεια: σ .....,   ξ .....,   α .....
2. άκοσμος: ευ .....,   εύ .....,   εύ .....,
                         κ .....,   σ .....

A Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα με λέξεις συνώνυμες:

Έτσι	1.	κάθε υγιή αντίδραση της κοινωνίας.
	2.	
	3.	
	4.	
	• λοιδορούν	
	5.	
	6.	
	7.	
	8.	
	9.	

B Τι σημαίνουν οι λέξεις;

1. διαβόητος: .....
2. περιβόητος: .....

Γ ΑΣΚΗΣΗ ΣΥΖΕΥΞΗΣ

Να αντιστοιχίσετε τις δύο στήλες (μία λέξη της αριστερής στήλης περισσεύει):

1. δυσσώωνος	α. σκόρπισμα
2. διάσπαση	β. αδρανής
3. διασπορά	γ. ασαφής, ακαθόριστος
4. διαστροφή	δ. μίσος
5. άδηλος	ε. αλεπλάτητος
6. αδήριτος	στ. ακαταμάχητος
7. εμπάθεια	ζ. απαισιόδοξος
8. ανενδοίαστος	η. ρήξη
9. ανενεργός	θ. αυτός που δεν έχει επιφυλάξεις, ο αδίστακτος
10. αδήωτος	

Δ Να δοθούν τα συνώνυμα των λέξεων:

1. έκφυλος: .....
2. κραιπάλη: .....
3. τρυφηλός: .....
4. φλεγματικός: .....

Ε Να δοθούν τα αντώνυμα των λέξεων (επιλεκτικά δίνονται αρχικά γράμματα):

1. κομφορμισμός: .....
2. αξιόπιστος: α ....., α .....
3. φιλαυτία: .....
4. ολιγωρία: φ ....., ε ....., ε .....

ΣΤ Τι σημαίνουν οι παρακάτω λέξεις;

1. εμφιλοχωρώ: .....
2. εμφορούμαι: .....
3. ενεργούμενο: .....
4. κραδασμός (μτφ.): .....

A Να ξεχωρίσετε ερμηνευτικά τις λέξεις που έχουν παρόμοια:

1. έκνομα: .....
2. έννομα: .....

B ΑΣΚΗΣΗ ΣΥΖΕΥΞΗΣ

Να αντιστοιχίσετε τις δύο στήλες (μία λέξη της αριστερής στήλης περισσεύει):

1. εθισμός	α. έξαψη, έντονος ερεθισμός
2. εξαχρέωση	β. εκδικητικότητα
3. παροξυσμός	γ. ανυποχώρητος
4. μνησικακία	δ. συνήθεια σε κάτι
5. ανένδοτος	ε. διαφθορά
6. εμπαιγμός	στ. σαφήνεια
7. φερέφωνο	ζ. χλευασμός
8. φερέοικος	η. διαρκώς περιπλανώμενος
9. ενάργεια	θ. το πρόσωπο που μεταφέρει απόψεις άλλου
10. εμβρίθεια	

Γ Να συμπληρώσετε τον παρακάτω πίνακα με λέξεις ή φράσεις συνώνυμες ή νοηματικά συγγενείς:

	1.
	2.
	3.
	4.
Είναι	• πρόδηλο
	5.
	6.
	7.
	8.

Δ Στις παρακάτω λέξεις να γράψετε τα συνώνυμα:

1. φιλονικία: .....
2. αφθονία: .....
3. αυτοτελής: .....
4. αντιλαμβάνομαι: .....

Ε ΑΣΚΗΣΗ ΠΟΛΛΑΠΛΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

Να επιλέξετε τη σωστή σημασία των λέξεων σημειώνοντας ✓ στο αντίστοιχο πλαίσιο:

1. κοπετός	α. θρήνος	☐	3. συρφετός	α. όχλος	☐
	β. χαρά	☐		β. φενάκη	☐
	γ. απομάκρυνση	☐		γ. μισαλλόδοξος	☐
2. λοιδορώ	α. επικρίνω	☐			
	β. χαίρομαι	☐			
	γ. αγανακτώ	☐			

ΣΤ Ποια είναι τα προβλήματα που ταλανίζουν το σύγχρονο άνθρωπο;

A Να γράψετε σε κάθε κενό του πίνακα μια λέξη που να μπορεί να αντικαταστήσει την τονισμένη λέξη έτσι ώστε το νόημα της φράσης να μην αλλάξει:

Οι δημαγωγίες	1.	κάθε ικμάδα πολιτικής συνείδησης
	2.	
	3.	
	• παρέλυσαν	
	4.	
	5.	

B ΑΣΚΗΣΗ ΣΥΖΕΥΞΗΣ

Να αντιστοιχίσετε τις δύο στήλες (μία λέξη της αριστερής στήλης περισεύει):

1. ανεπιτήδευτος	α. ο μη έμφυτος
2. απρόσιτος	β. αδιάσπαστος
3. αχλύ	γ. προσφιλής
4. άρρηκτος	δ. απλησίαστος
5. ευεξία	ε. ελαφρά ομίχλη, (μτφ.) σκυθρωπότητα
6. κυοφορία	στ. απροσποίητος
7. άλογος	ζ. μυστική προετοιμασία για κάτι
8. ποταπός	η. καλή κατάσταση υγείας
9. επίκτητος	θ. ο εκτός λογικής
10. επιστήθιος	

Γ Να γράψετε συνώνυμα για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις που να αρχίζουν από τα γράμματα τα οποία δίνονται σε κάθε περίπτωση:

1. καταληπτός:	κ....., ξ....., εύ.....,
	σ.....
2. μάταιος:	α....., ά....., π.....
3. νωθρός:	ν....., ο....., ο.....,
	ρ....., ν....., α.....

4. στηλιτεύω: δ ..... , κ ..... , ε ..... ,
σ ..... , α ..... , κ .....

Δ Να δοθεί η μεταφορική σημασία των λέξεων:

1. καχεξία: .....
2. κηφήνας: .....

Ε ΑΣΚΗΣΗ ΠΟΛΛΑΠΛΗΣ ΕΠΙΛΟΓΗΣ

Να επιλέξετε τη σωστή σημασία των λέξεων σημειώνοντας ✓ στο αντίστοιχο πλαίσιο:

1. ολιγωρία	α. αδιαφορία	☐	2. άθυρμα	α. παιχνίδι	☐
	β. ενδιαφέρον	☐		β. απάτη	☐
	γ. φυγομαχία	☐		γ. οξυδέρκεια	☐

ΣΤ Να εντοπίσετε την ειδοποιό διαφορά στις παρακάτω λέξεις:

1. προσάραξη: .....
2. προσθαλάσσωση: .....

A ΑΣΚΗΣΗ ΑΝΤΙΚΑΤΑΣΤΑΣΗΣ

Να αντικαταστήσετε τις τονισμένες λέξεις με όρους μονολεκτικούς ή περιφραστικούς:

Όταν ένας πολιτισμός **κλονίζεται**, όταν ολόκληρος κόσμος, ο δικός μας, ο κόσμος του εικοστού αιώνα, παραζαλισμένος χάνει την ψυχή του, το νόημα της ζωής του, ο άνθρωπος κινδυνεύει. Την αίσθηση αυτού του κινδύνου έχουμε όλοι εμείς σήμερα. Η **ναυτία** που φέρνει η αστάθεια των συντεταγμένων του βίου μας, η αστάθεια των κοινωνικών σχέσεων, το **εύθρυπτο** των θεσμών μας, η κρίση των προσωπικών μας σχέσεων, η κρίση του ανθρώπου ως ηθικής παρουσίας της ζωής κι ως συνείδησης, **κορυφώνουν** την απόγνωσή μας και κοινωνούμε ένα **αβυσσαλέο, παράφορο** αίσθημα **ανεσιτότητας** και μοναξιάς.

(Κ. Ε. Τσιρόπουλος)

1. κλονίζεται: .....
2. ναυτία: .....
3. το εύθρυπτο: .....
4. κορυφώνουν: .....
5. αβυσσαλέο: .....
6. παράφορο: .....
7. ανεσιτότητας: .....

B ΑΣΚΗΣΗ ΣΥΖΥΓΗΣΗΣ

Να αντιστοιχίσετε τις δύο στήλες (μία λέξη της αριστερής στήλης περισσεύει).

1. εσμός	α. μεγαλομανία, επίδειξη, λεονταρισμός
2. ευοίωνος	β. μεγάλο πλήθος
3. δονκιωτισμός	γ. αυτός που προμηνύει κάτι καλό
4. αναπόδραστος	δ. αναπόφευκτος
5. κοιτίδα	ε. γενέτειρα
6. απτός	στ. αμερόληπτος
7. τυχοδιωκτισμός	ζ. αριθισμός
8. άθυρμα	η. το παιχνίδι /ο άνθρωπος που δε διαθέτει δική του βούληση
9. θαλερός	θ. ανθηρός
10. απροσωπόληπτος	

Γ Να ετυμολογήσετε τη λέξη *ανεξιθρησκία* και να δώσετε τη σημασία της.

Δ Να γράψετε συνώνυμα για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις που να αρχίζουν από τα γράμματα τα οποία δίνονται σε κάθε περίπτωση:

- 1.** οξύνους: ξ.....,   ευ.....,   εύ.....,
                              τ.....
- 2.** αδημονώ: α.....,   α.....,
- 3.** απροσδόκητος: α.....,   α.....,
- 4.** υπεροπτικός: α.....,   α.....,   αυ.....,
                              υ.....